

Tyrimą atliko
Lietuvos žmonių su negalia sąjunga

Tyrimą rėmė
**Asmens su negalia teisių
apsaugos agentūra**

**ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ
APSAUGOS AGENTŪRA**
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS
APSAUGOS IR DARBŲ MINISTERIJOS

Tyrimas dėl mamų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, socialinių paslaugų poreikio

Vilnius

2024

Turiny

Įvadas	3
Moterų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, išsilavinimas	5
Moterų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, išsilavinimas	5
Mamoms su negalia reikalinga pagalba	7
Mamos, kuriai nereikia / nereikėjo pagalbos, auginant vaiką, profilis	7
Kokios pagalbos labiausiai reikėjo mamoms su judėjimo negalia?	9
Kokios pagalbos labiausiai reikėjo mamoms, negalią turinčios dėl lėtinių ligų?	10
Kokios pagalbos reikėjo kitų negalių moterims, auginančioms nepilnamečius vaikus?	11
Kitas negalias turinčios mamos	12
Vienišos mama su negalia	13
Su vyru arba partneriu gyvenančios mamos	14
Vienių mamų su negalia paslaugų poreikis	15
Pagalba vienišai mamai	15
Pagalba su vyru ar partneriu gyvenančiai mamai su negalia	16
Psichologinės pagalbos poreikis	17
Išvados	18
Rekomendacijos, kokių paslaugų reikėtų mamoms su negalia, auginančioms nepilnamečius vaikus	19
Priedas 1. Klausimynas	21

Tyrimas dėl mamų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, socialinių paslaugų poreikio

Išvadas

Lietuvoje atsiranda vis daugiau šeimų, kuriose mamos, turinčios judėjimo negalią, susilaukia vaikų. Priklausomai nuo negalios ir individualios situacijos, tokioms mamoms reikalinga pagalba, auginant vaiką.

Lietuvoje motinų su negalia tema nėra tirta, lietuvių kalba nepavyko rasti nė vieno mokslinio straipsnio apie bet kokią (judėjimo, sensorinę, psichosocialinę) negalią turinčias mamas ar jų gaunamas socialines paslaugas

Neįgalių mamų ir joms reikalingų paslaugų tema Lietuvoje yra visiškai nauja – nėra žinoma statistika, nėra galimybės teikti pagalbą, todėl svarbu atlikti pirminį empirinį tyrimą, kuris suteiktų naujų žinių apie tokių mamų padėtį ir socialinių paslaugų poreikį, auginant ikimokyklinio amžiaus vaikus. Ši tema visuomenės dėmesio sulaukė po žiniasklaidoje nuskambėjusio atvejo, kai iš neįgalios jaunos mamos buvo atimta dukra „Iš neįgalios merginos buvo atimta dukrytė: net neleido pabandyti būti mama“ (*portalas TV3, 2020-04-08*)¹, „Vien dėl to, kad motina neįgali – iš jos buvo atimtas tik pagimdytas kūdikis“, (*žinių portalas infa.lt, 2020-04-09*)². Įsikišus nevyriausybiniams organizacijoms savivaldybė buvo paduota į teismą, kur bylą pralaimėjo³. Lietuvos aukščiausiasis teismas nutarė, kad atsakovės – rajono savivaldybė ir Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VVTAĮT) X apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus, diskriminavo ieškovus dėl jų turimos negalios, o jų dukterį dėl ryšių su negalia. Remiantis Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (1996), savivaldybės institucijos ir įstaigos turi užtikrinti vaikui ir šeimai pirminę informacinę, konsultacinę pagalbą, organizuoti socialinių paslaugų ir kitos pagalbos šeimai teikimą, užtikrinti, kad socialinių paslaugų įstaigų ar kitų įstaigų, kurioms savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimai, vadovai laiku paskirtų atvejo vadybininkus ir pagal poreikį – kitus atvejo vadybos specialistus. Įstatyme pažymėta, kad savivaldybės Lietuvoje atsako už prevencinės, kompleksiškai teikiamos ir (ar) kitos pagalbos vaikui ir šeimai užtikrinimą (Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, 1996). Teismas nustatė, kad duomenų, jog savivaldybė išnaudojo visas galimas pagalbos priemones ieškovei, nėra.

Gimus antrai dukrai, savivaldybė teikia šeimai įvairias socialines paslaugas, kurių dėka ji gali auginti vaiką. Tema apie mamoms su negalia reikalingas socialines paslaugas yra nauja ir aktuali, nes mamų, kurioms dėl jų negalios reikalinga pagalba auginant vaikus atsiranda vis daugiau.

Tyrimo problema – mamoms, turinčioms judėjimo negalią, neteikiamos arba teikiamos labai retai socialinės paslaugos, palengvinančios jų dėl negalios atsirandančius sunkumus, prižiūrint vaikus. Kadangi tema yra nauja, nėra duomenų apie tokių paslaugų poreikį, nėra tokių mamų statistikos.

Tyrimo metodika – Lietuvos žmonių su negalia sąjunga (LŽNS) atliko kiekybinį tyrimą apie moteris su negalia, auginančias nepilnamečius vaikus.

¹ <https://www.tv3.lt/naujiena/video/is-neigalios-merginos-atimta-ka-tik-gimusi-dukryte-net-neleido-pabandyti-buti-mama-n1038228>

² <https://infa.lt/44114/vien-del-to-kad-motina-neigali-is-jos-buvo-atimtas-tik-pagimdytas-kudikis/>

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. spalio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3k-3-246-421/2023, <http://www.infolex.lt/tp/2197005>

Tyrimu siekta sužinoti, ar šioms mamoms reikia kokių nors socialinių paslaugų, kurios padėtų prižiūrėti vaikus, ar ne, o jeigu reikia, tai kokių.

Tyrimas anoniminis, dalyvių vardai ir pavardės nežinomi.

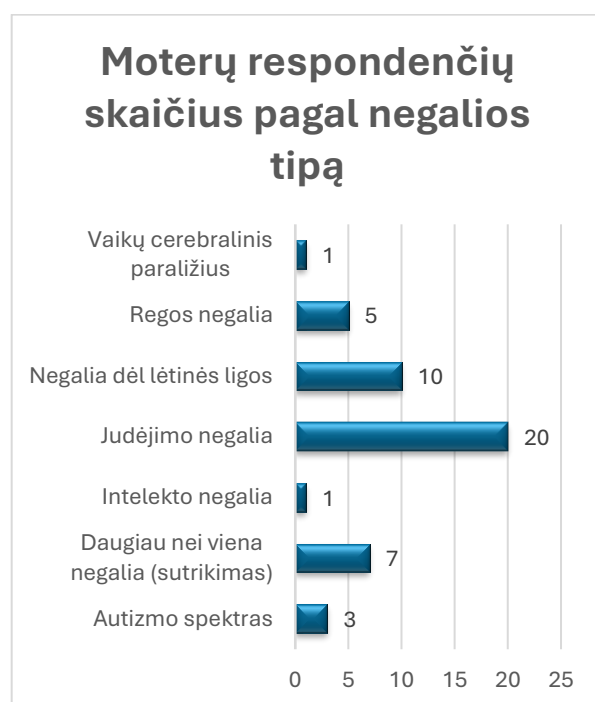
Tyrimo klausimus (klausimynas pridedamas) parengė tyrimo komanda. Rengiant klausimyną, į jį buvo įtraukti klausimai ne tik kiekybinių, bet ir kokybinių duomenų rinkimui – respondentėms buvo pateikiami ir atviro tipo klausimai. Klausimynas buvo patalpintas interneto svetainėje www.manoapklausa.lt.

Parengtu klausimynu⁴ siekta surinkti šiuos duomenis:

- a) kokių konkrečių socialinių paslaugų reikia mamoms su negalia, ar pagalba labiau reikalinga namuose, ar išėjus iš namų;
- b) kokios socialinės padėties moterims labiausiai reikalinga pagalba;
- c) kokias negalias turinčioms mamoms pagalba daugiausiai ir mažiausiai reikalinga;
- d) ar tarp moterų yra turinčių vaikų su negalia, koks jų pagalbos poreikis, ką jos gauna;
- e) ar mamoms su negalia reikalinga psichologinė pagalba, ir, jei toks poreikis buvo, ar mamos šią pagalbą gavo.

Nuoroda į klausimyną buvo platinama per pažįstamas negalią turinčias mamas, o jos ją platino savo pažįstamoms mamoms (sniego gniūžtės metodu). Taip pat nuoroda buvo platinama socialiniame tinkle Facebook asmenų su negalia grupėse, diabetu sergančių grupėje ir tarp mamų, gyvenančių su persodintu organu (dažniausiai, persodintu inkstu). Nuorodą tarp savo klientų taip pat išplatino Vilniaus socialinių paslaugų centro socialinė darbuotoja ir ANTA darbuotoja, dirbanti su asmenimis, kuriems nustatomas dalyvumo lygis.

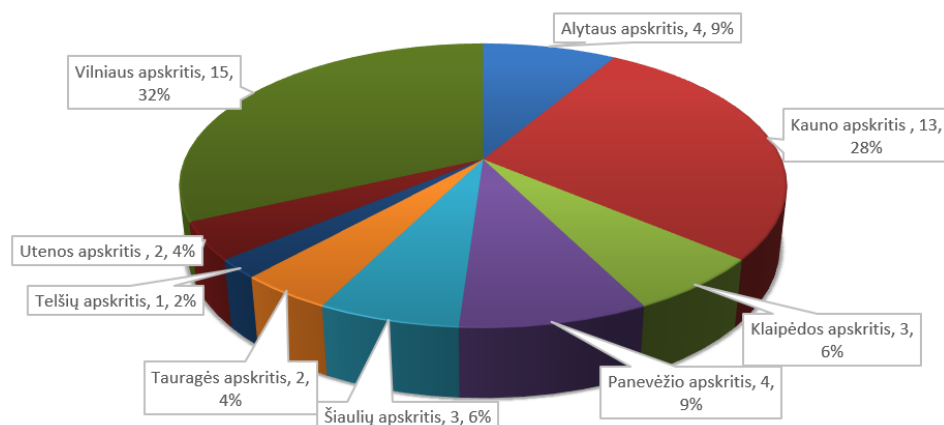
Tyrimė dalyvavo 47 įvairias negalias (judėjimo, regos, negalia dėl lėtinės ligos, intelekto, autizmo spektro, vaikų cerebrinis paralyžius, kompleksinė negalia - daugiau nei viena negalia) turinčios mamos.

⁴ Priedas Nr. 1

I klausimyno klausimus atsakė moterys iš 9 apskričių (Alytaus - 4, Kauno - 13, Klaipėdos - 3, Panevėžio - 4, Šiaulių - 3, Tauragės - 2, Telšių - 1, Utenos - 2, Vilniaus - 15).

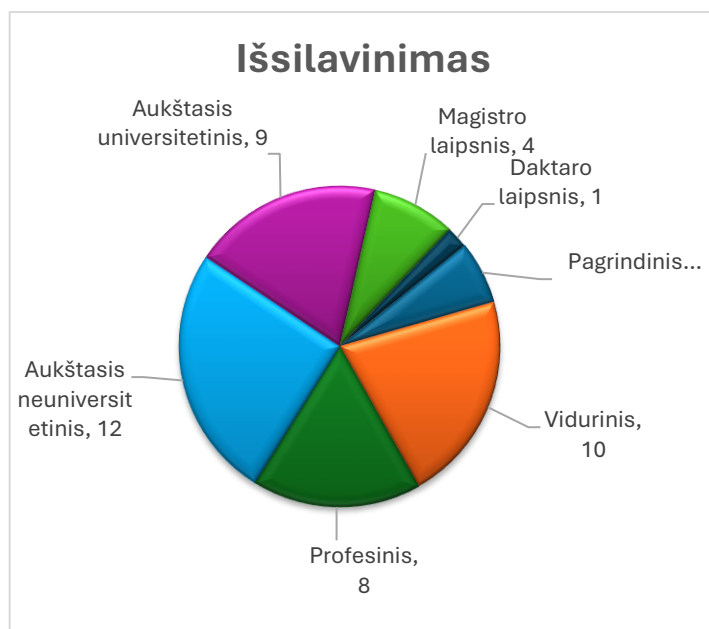
Respondenčių pasiskirstymas pagal apskritis

Moteryų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, išsilavinimas

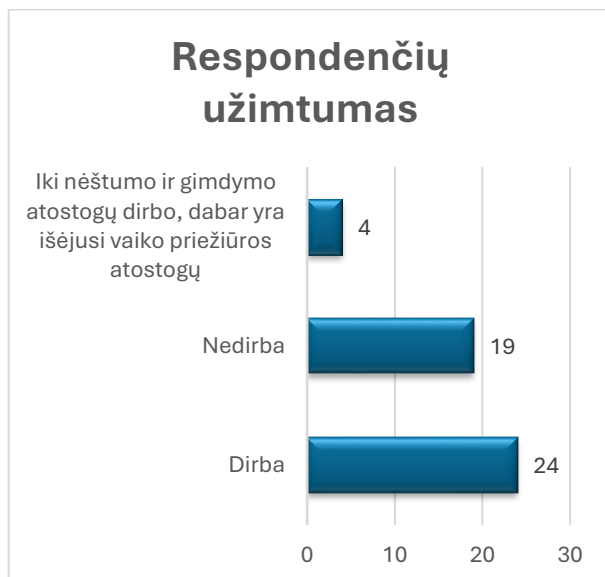
Didžioji (net 26) mamų dalis turi aukštąjį išsilavinimą: aukštąjį neuniversitetinį – 12, aukštąjį universitetinį – 9, magistro laipsnį – 4, o 1 turi daktaro laipsnį.

Vidurinį, pagrindinį ar profesinį išsilavinimą turi – 21 mama (vidurinį – 10, pagrindinį – 3, profesinį – 8).

Moteryų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, užimtumas

Dirba arba dirbo iki nėštumo ir dabar yra vaiko priežiūros atostogose – 28 respondentės, nedirba – 19 respondenčių.

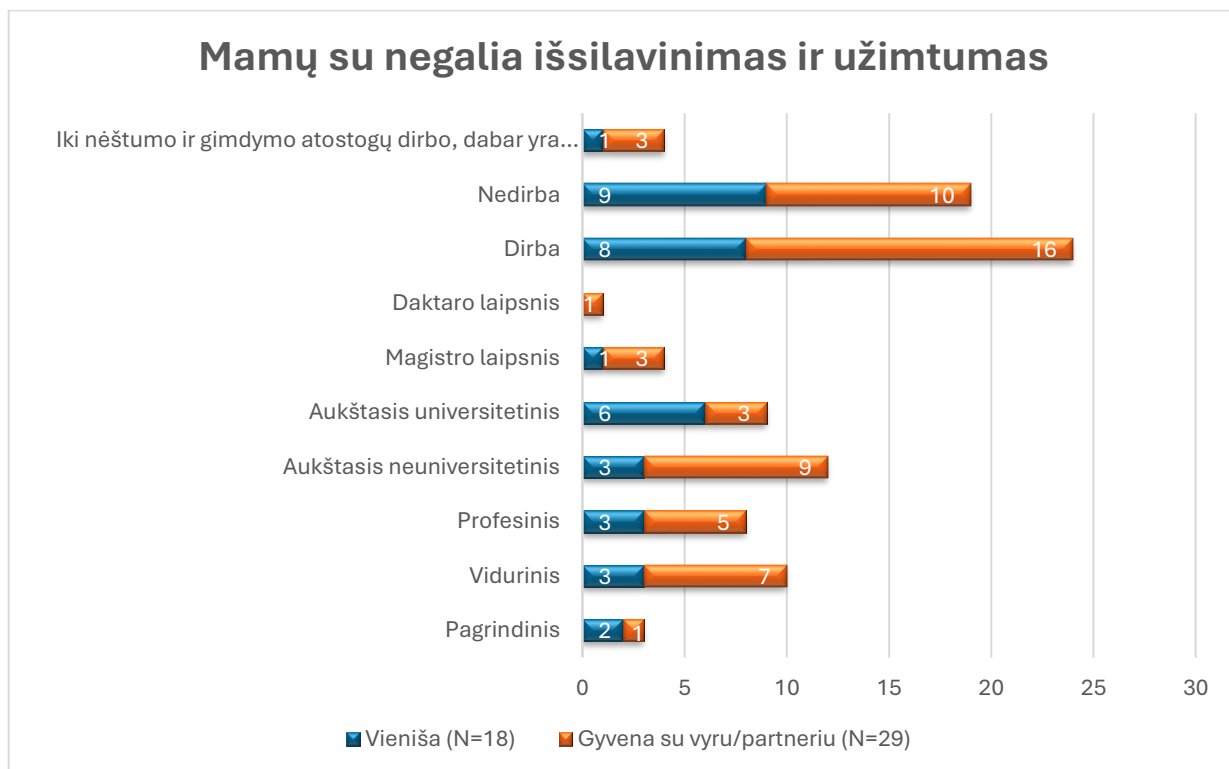

Išsilavinimo ir užimtumo koreliacija

Iš 28 respondenčių, kurios dirba arba dirbo iki nėštumo, o šiuo metu yra vaiko priežiūros atostogose, 1 turi daktaro mokslinį laipsnį, 4 – magistro, 5 turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 8 – aukštąjį neuniversitetinį, 4 – vidurinį, 4 – profesinį, 2 – pagrindinį.

Iš 19 nedirbančių moterų, 1 turi pagrindinį išsilavinimą, 4 – profesinį, 6 – vidurinį, 4 – aukštąjį neuniversitetinį ir 4 – aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

Žemiau esančiame grafike galima pamatyti, dirbančių ir nedirbančių bei vienišų ir turinčių vyrą ar partnerį moterų koreliaciją:

Mamoms su negalia reikalinga pagalba

Dažniausiai moterims reikalinga pagalba buvo maudant vaiką – 28. Antra pagal poreikį paslauga – pagalba tvarkant namus (24) ir užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.) – 22.

Kitų paslaugų poreikis:

- rengiant ir pakeliant vaiką - po 21,
- gaminant vaikui ir perkant maistą – po 20,
- vystant vaiką – 17,
- žindant ir maitinant vaiką – po 14,
- ugdant vaiką (mokant raidžių, skaičių, skaityti, skaičiuoti) – 13,
- bendraujant su vaiku (pvz., jei yra klausos negalia, o vaikas girdi, arba yra apsunkintas kalbėjimas) – 3 ir
- kitos paslaugos – 7.

Kita (kitos paslaugos ir komentarai):

„Tik nebuvo kam padėti tose srityse“;

„nereikia“;

„Nereikėjo“;

„Negalią turiu dėl epilepsijos. Jei minimų veiklų metu kildavo priepuolis, tuomet pagalba buvo reikalinga. Priepuolio metų negalėdavau koncentruotis į jokią veiklą, be pagalbos nebūčiau pasiėmusi“;

„Su viskuo puikiai susitvarkiau pati“;

„Ne“;

„Nereikėjo“.

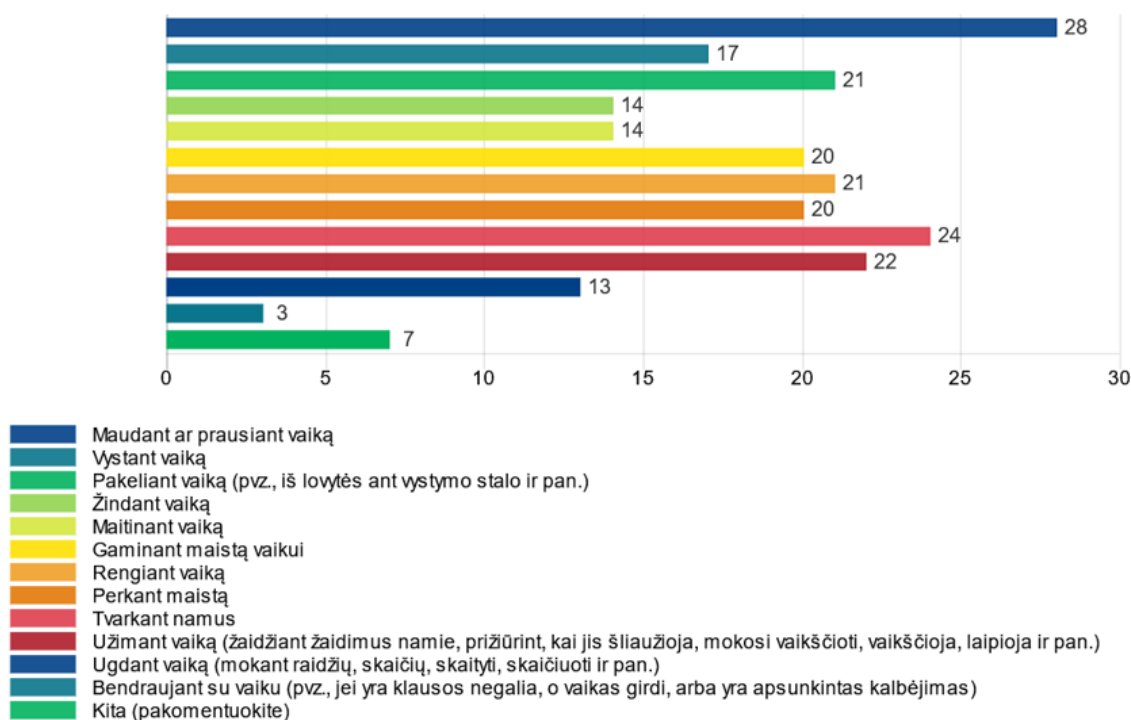
Mamos, kuriai nereikia / nereikėjo pagalbos, auginant vaiką, profilis

Iš 5 mamų, kurios pastabose įrašė, kad pagalbos namuose (maudant, maitinant ar vystant vaiką) joms nereikėjo ar susitvarkė pačios, 4 turėjo negalią dėl lėtinės ligos ir 1 turėjo daugiau nei vieną negalią / sutrikimą.

Visos gyveno su vyru ar partneriu nuosavame ar bendrame su partneriu būste. Visos vaiko/-ų susilaukė jaunos, vyriausia buvo 33 metų amžiaus, jauniausia – 21, kitos – 25-26 metų amžiaus. Visos dirbančios, tik viena (ta, kuri turi daugiau nei vieną negalią ar sutrikimą) neturi aukštojo išsilavinimo (turi profesinį).

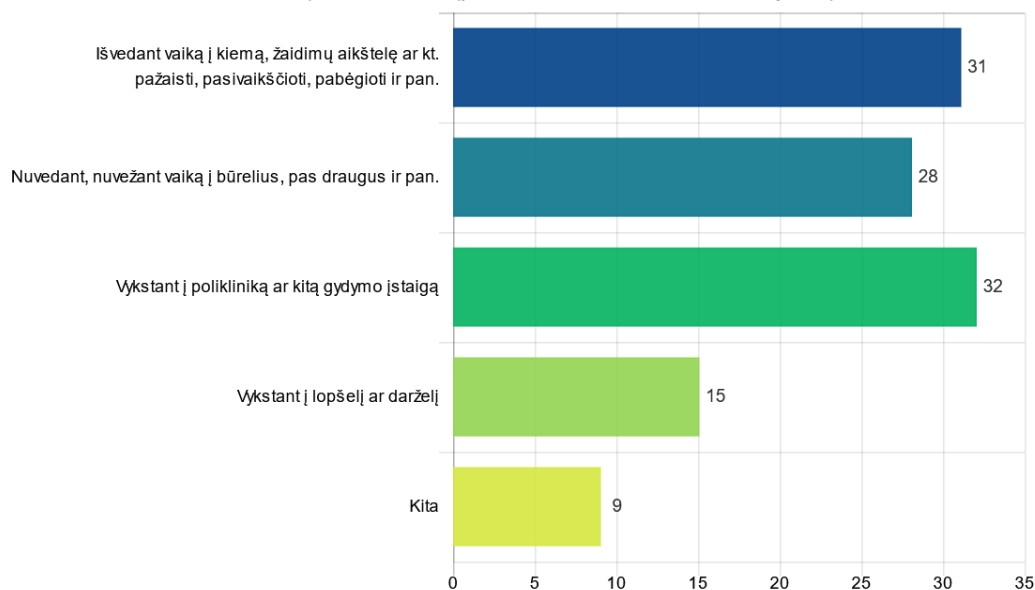
Pagalbos išėjus iš namų (išėjus į kiemą ar žaidimų aikštelę, vykstant į darželį, būrelius, gydymo įstaigą ar pan.) iš jų reikėjo tik daugiau nei vieną negalią ar sutrikimą turinčiai moteriai. Ji vienintelė į atvirą neprivalomą klausimą „Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?“ atsakė, kad pagalbos reikėtų.

Kitos moterys parašė, kad paslaugos turėtų priklausyti nuo negalios, viena pažymėjo, kad jai paslaugos nereikalingos, susitvarko kartu su vyru pasidalindami pareigomis, dar viena į šį klausimą nieko neatsakė.

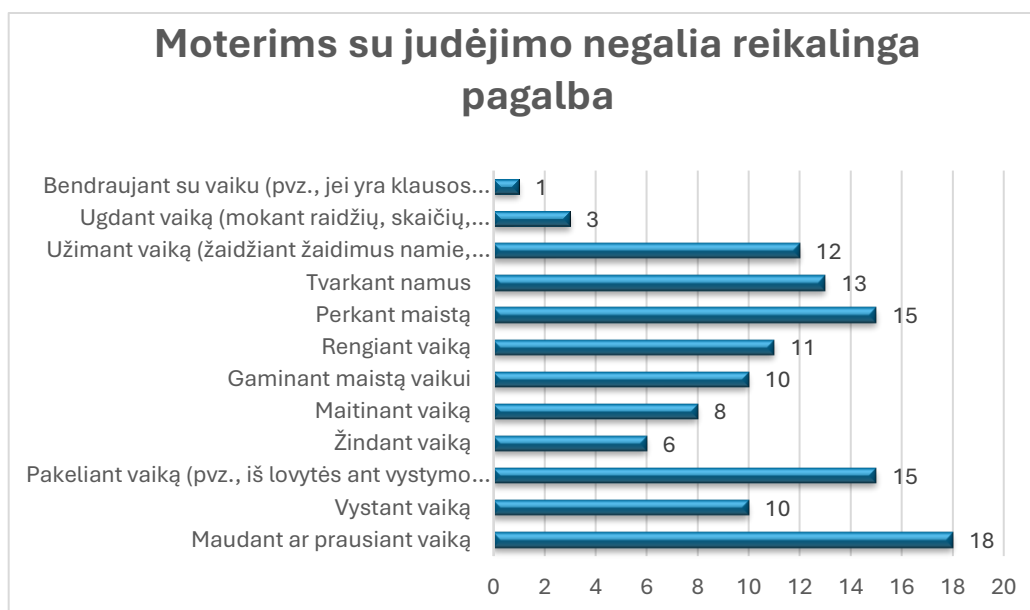
Dar daugiau pagalbos prižiūrint vaiką mamoms su negalia reikėjo išėjus iš namų – vykstant į gydymo įstaigą – 32 (68 proc.), išvedant vaiką į kiemą, vaikų žaidimų aikštelę ar pan. – 31 (66 proc.), nuvedant, nuvežant vaiką į būrelius, pas draugus ir pan. – 28 (60 proc.).

Kokios pagalbos išėjus su vaiku iš namų (į kiemą, vaikų žaidimų aikštelę, skverą, parką ar kt.) Jums reikia? (pasirinkite visus tinkamus atsakymus)

Kokios pagalbos labiausiai reikėjo mamoms su judėjimo negalia?

Judėjimo negalią turėjo daugiausiai moterų – 20. Kaip ir visoms, moterims su judėjimo negalia labiausiai pagalbos reikėjo, maudant ir prausiant vaiką. Tokia pagalba buvo reikalinga net 18 iš 20 mamų, turinčių judėjimo negalią. Po 15 reikėjo pagalbos pakeliant vaiką ir perkant maistą, 13 – tvarkant namus, 12 – užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.), 10 – vystant vaiką, 8 – maitinant vaiką, 6 – žindant vaiką, mažiausiai pagalbos prireikė ugdant vaiką (mokant raidžių, skaičių, skaityti, skaičiuoti) (tik 3) ir bendraujant su vaiku (pvz., jei yra klausos negalia, o vaikas girdi, arba yra apsunkintas kalbėjimas) – 1.

9 iš turinčių judėjimo negalią mamų yra vienišos, 6 iš jų gyvena vienos, o dar 3 su kitais šeimos nariais. Galima daryti prielaidą, kad vienišoms moterims pagalba ypatingai reikalinga. Žemiau esančiame grafike pavaizduota, kiek iš įvairių paslaugų poreikį turinčių ir judėjimo negalią turinčių mamų yra vienišos.

Kokių paslaugų reikėjo moterims su judėjimo negalia, skirstant pagal tai su kuo jos gyvena:

7 iš 20 gyvena su vyru ar partneriu be negalios, 4 – su vyru ar partneriu, turinčiu negalią, 6 – vienos, 3 – vienos su kitais šeimos nariais. Visoms 4 mamoms, kurios gyvena su vyru ar partneriu, turinčiu negalią, reikėjo praktiškai visų išvardintų paslaugų.

Net 5 iš 6 moterų su judėjimo negalia, kurios gyvena vienos, pagalbos reikėjo maudant ar prausiant vaiką ir perkant maistą. Kitų paslaugų reikėjo pusei ar dar mažiau vienišų moterų.

8 moterys iš 20 už paslaugas mokėjo. Mažiausią nurodytą sumą (iki 50 Eur per mėnesį) mokėjo dvi moterys. Dar po dvi mokėjo nuo 51 iki 200 Eur per mėnesį ir nuo 201-400 Eur, po vieną mokėjo 401-60 Eur, 801 ir daugiau Eur.

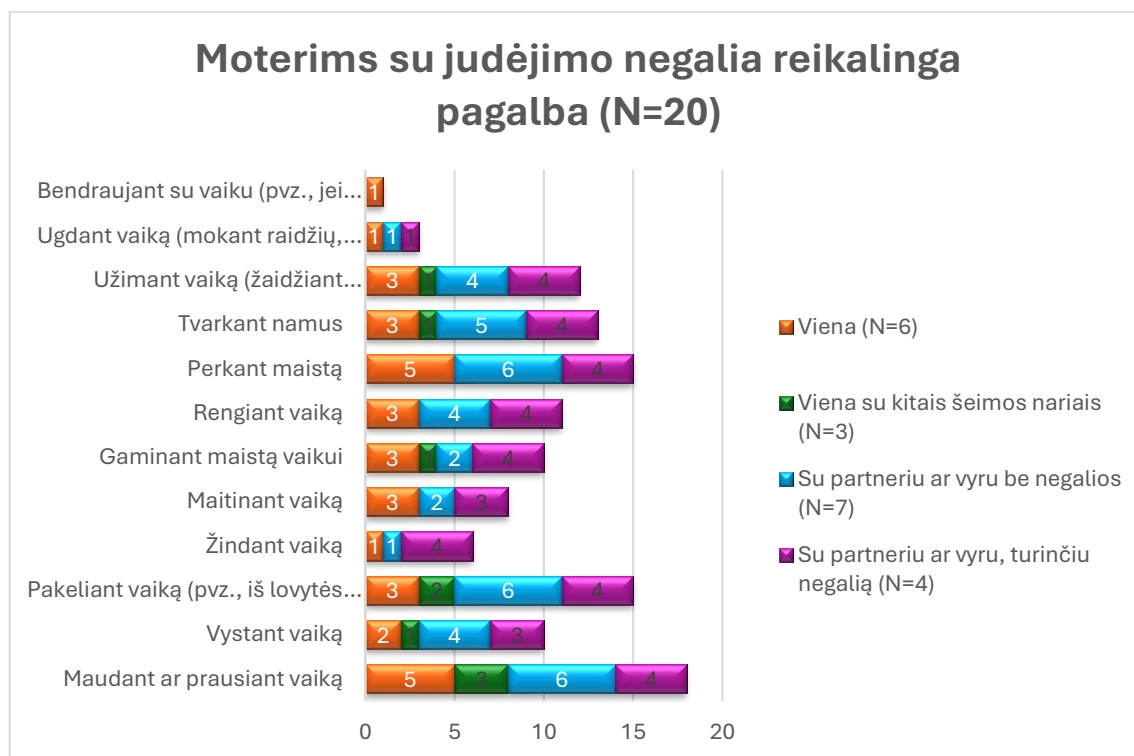
Į pasirenkamą atvirą klausimą „Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?“, atsakė 4 moterys su judėjimo negalia atsakė. Jų atsakymai:

- „Kad ir asmeninis asistentas galėtų padėti prižiūrėti vaiką.“
- „Step tevu kursu. Emocinio palaikymo, kitu mamu padrasinimo, jog normalu nespeti ar jog viskas gerai bus“

- „Psichologo, vaiko palydėjimo, apsipirkimo”

- „Vaikas judrus nori palakstyti, o man su vežimu sunku”. [Tekstai netaisyti].

Psichologinės pagalbos, susilaukus vaiko, reikėjo 4 moterims su judėjimo negalia, tačiau šios paslaugos negavo nė viena. Viena pagalbos nesikreipė, dviem ji buvo per brangi, dar viena neturėjo kur palikti vaiko, o atvykus kartu su vaiku, psichologė pasakė, kad čia ne vaikų darželis ir paslaugos nesuteikė.

Kokios pagalbos labiausiai reikėjo mamoms, negalią turinčios dėl lėtinių ligų?

Negalią dėl lėtinių ligų turinčioms mamoms (tokių buvo 9) pagalbos reikėjo kur kas mažiau.

3 pagalbos reikėjo užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.), dviem reikėjo pagalbos ugdant vaiką (mokant raidžių, skaičių, skaityti, skaičiuoti), dviem – tvarkant namus, dviem – gaminant maistą vaikui. Dar po dvi pažymėjo, kad joms reikia pagalbos: rengiant vaiką, vystant vaiką bei maudant ar prausiant vaiką.

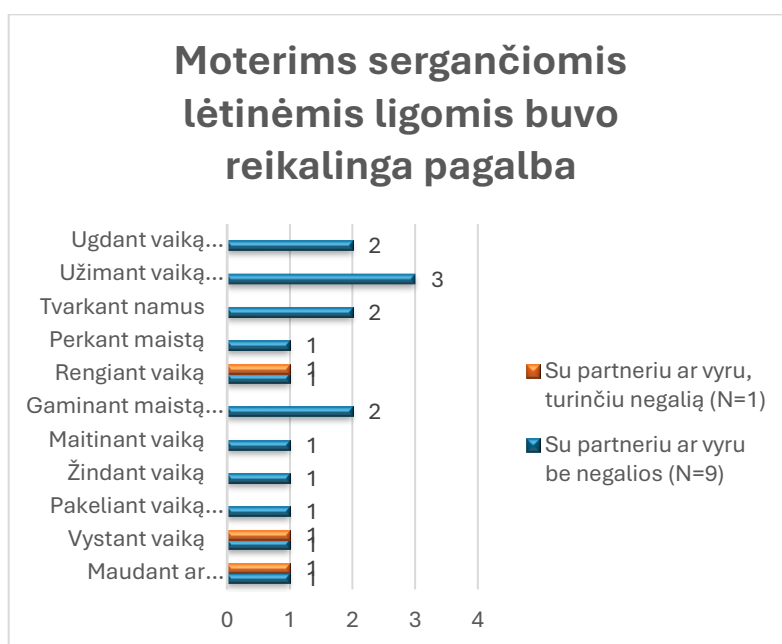
Visos negalią dėl lėtinės ligos turinčios ir nepilnamečius vaikus auginančios mamos gyveno su vyrais arba partneriais. 8 iš jų buvo be negalios, 1 – su negalia. Žemiau esančiame grafike galite pamatyti, kokių paslaugų reikėjo moterims, negalią turinčioms dėl lėtinės ligos ir kurių vyras taip pat turėjo negalią:

4 moterims – nereikėjo jokios pagalbos, tačiau viena iš jų vis tik mokėjo už vaiko priežiūros paslaugas daugiau nei 50, bet mažiau nei 200 eurų.

Dar viena moteris, kuriai nereikėjo pagalbos auginant vaiką vis tik parašė nemažai pasiūlymų prie klausimo „Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?“

Jos pasiūlymai: „Psichologinė, psichosocialinė pagalba, - Laisvalaikio palaikymas. - Būtinųjų asmeninių poreikių įgyvendinimo metu vaiko priežiūra. - Sveikatos atstatymo, ligos metu. -

Kompensacija samdant auklę (Vienišoms pagal prioritetą, Abu tėvai neįgalūs, Vienas iš tėvų neturintis negalios tačiau dėl darbo negalintis prižiūrėti vaiko). - Valstybinė auklė (To Lietuvoje neturime). - Socialinio asistento pagalba/ palydėjimo paslaugos nevertinant pajamų. (Šiuo metu pagalbą gauna mažai pasiturinčios šeimos). - Specialistai ypač socialiniai darbuotojai turi veikti profesionaliai (Pasigendama šiomis dienomis. Jokio "Vertinimo" Tik palaikymas ir gerųjų pavyzdžių pasakojimas, paslaugų gavėjui sutikus - alternatyvos taikymas. - Mamoms su negalia grupinės ir individualios psichoterapijos (Planas kuriamas individualiai kiekvienam, kol pereinama į grupines). - Pozityvios tėvystės kursai (Turime ir dabar tik ne visus pasiekia). - Svarbiausia parodyti mamai/tėvams turintiems negalią, jog ji/jie gali yra palaikomi, niekas jų nesmerkia, jie yra vieninteliai ir geriausi savo vaikams". [Tekstas netaisytas.]

Tokie siūlymai leistų teigti, kad ir mamai, turinčios negalią dėl lėtinės ligos, bet apsiėjusios be pagalbos, tokia pagalba vis dėlto yra ar būtų buvusi reikalinga.

Psichologinės pagalbos poreikis moterims, negalią turinčioms dėl lėtinės ligos.

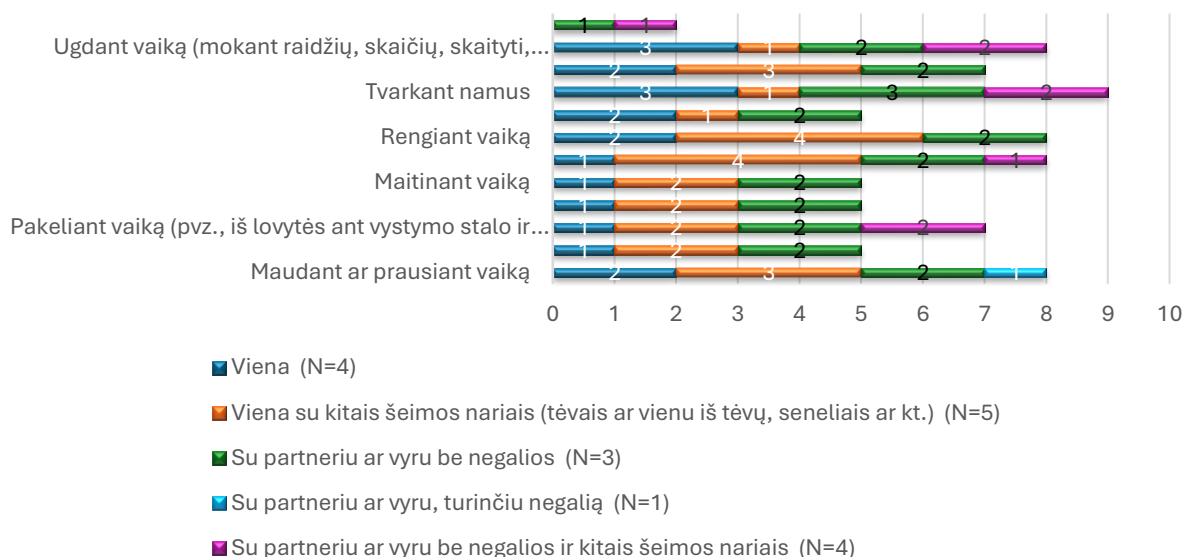
4 iš 9 moterų, kurios negalią turi dėl lėtinių ligų, reikėjo psichologinės pagalbos. Dar 1 mano, kad tokios pagalbos jai reikėjo, tik niekas nepadėjo. Tačiau psichologinės pagalbos iš jų kreipėsi tik viena. Tokią pagalbą ji gavo. Moteris, kuri mano, kad psichologinė pagalba jai buvo reikalinga, tik niekas nepadėjo, nors ir kreipėsi pagalbos, jos negavo, nes šios paslaugos jai buvo per brangios. Ta mama, kuri gavo psichologinę pagalbą, mano, kad tokios paslaugos turėtų būti ilgalaikės (pvz., psichoterapija) ir teikiamos nemokamai.

Kokios pagalbos reikėjo kitų negalių moterims, auginančioms nepilnamečius vaikus?

Klausimyną užpildė 17 moterų, turinčių kitas negalias (ne judėjimo ir ne negalią dėl lėtinės ligos). 7 iš jų turi daugiau nei vieną negalią ar sutrikimą, 5 – regos negalią, 3 iš jų turėjo autizmo spektro sutrikimą, 1 – intelekto sutrikimą, 1 – vaikų cerebrinį paralyžių.

Žemiau galite pamatyti grafiką koks paslaugų poreikis vienišų mamų ir mamų, turinčių vyrą arba partnerį, taip pat gyvenančių su vienišų mamų, kurios gyvena vienos ir kurios – su kitais šeimos nariais (turinčios ir neturinčios vyro arba partnerio):

Kokios pagalbos trūksta kitų negalių moterims, auginančioms nepilnamečius vaikus (N=17)

Vienai mamai, turinčiai cerebrinį paralyžių pagalbos reikėjo visuose, klausimyne nurodytuose vaiko priežiūros etapuose namuose – maudant, maitinant, tvarkantis ir t.t. Išėjus su vaiku iš namų moteriai reikėjo mažiau pagalbos. Ten, kur jos reikėjo, padėjo vyras. Į atvirą pasirenkamą klausimą „Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?“, moteris atsakė, kad: „Visų pirmą, kad artimieji (mama, tėtis, brolis, sesuo) gyventų kartu, antras dalykas, butas (namas) turi būti erdvus ir įrengtas. Vaiko auginimas ir jo vystymas ne lengvas dalykas, o neįgaliesiems dar sunkiau kada jie tik kartu su sutuoktiniu“ [tekstas netaisytas].

Galima daryti išvadą, kad moteris nelabai įsivaizduoja, kokias paslaugas galėtų teikti savivaldybė ar kita socialinė įstaiga, jos manymu, geriausiai galėtų padėti šalia esantys artimieji.

Kitas negalias turinčios mamos

Sunku apibendrinti kitas negalias turinčių mamų profilį.

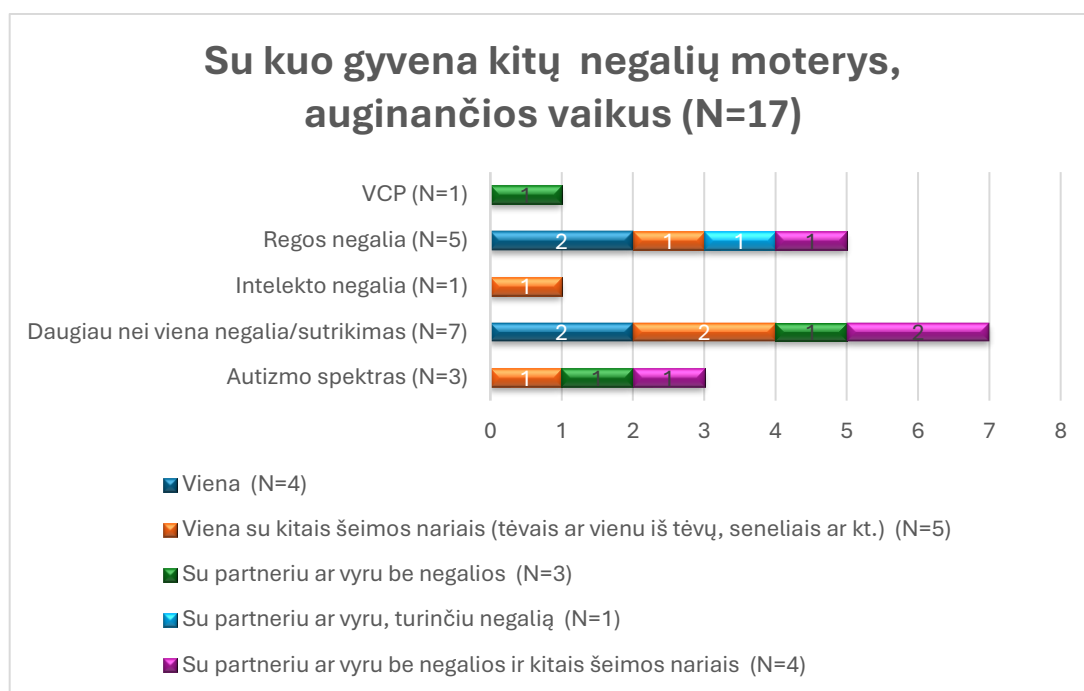
Kai kurias negalias turėjo tik po 1 mamą (pvz., cerebrinį paralyžių ir intelekto sutrikimą), autizmo sutrikimą – 3 mamos, regos – 5, o daugiau nei vieną negalią ar sutrikimą – 7.

7 iš jų gyvena su vyru ar partneriu, likusios 10 yra vienišos. Tik 4 iš šių moterų gyvena vien su vyru ar partneriu (3 – vyrai/partneriai be negalios, 1 – su negalia), 4 gyvena vienos, likusios – su artimaisiais. Moterų išsilavinimas varijuoja nuo pagrindinio iki magistro laipsnio. Užimtumas pasiskirstęs maždaug per pusę – dirba 8, nedirba 9.

Iš 5 turinčių regos negalią moterų, 3 turėjo aukštąjį išsilavinimą, 1 – vidurinį ir 1 – profesinį. Iš jų dirbo tik viena. Iš 8 šių mamų auginamų vaikų, 3 taip pat turi negalią. 3 gyvena su vyru ar partneriu, 2 – vienišos. Iš šių moterų 2 reikėjo visų klausimyne išvardintų paslaugų. Už šias paslaugas jos mokėjo privačiam sektoriui.

Visoms 5 pagalbos reikėjo išėjus su vaiku iš namų (į kiemą, būrelius, gydymo įstaigas ar pan.). Viena iš jų gavo nemokamas savivaldybės paslaugas, dar viena – mokamas savivaldybės paslaugas. Trečia mokėjo privačiam sektoriui. Kitoms padėjo artimieji.

Mokamas paslaugas iš savivaldybės ar privataus sektoriaus pirkusios mamos mokėjo tarp 200-400 Eur per mėnesį.

4 regos negalią turinčioms mamoms iš penkių gimusių vaikų reikėjo psichologinės pagalbos. 2 iš jų pagalbą gavo, 1 – pagalbos negavo, dar 1 – ši pagalba buvo per brangi.

Į pasirenkamą atvirą klausimą „Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?“, visos šios moterys nurodė, kad paslaugų reikėtų:

1. „Asistento, psichoterapauto“
2. „Psichologinė pagalba, bendruomene tokioje pacioje situacijoje esančiu tėvu, fizine ir materialine pagalba“
3. „Kad aplinka pritaikita būtų.“
4. „Auklės pagalbos“
5. „Mamoms su negalia mokėti didesnius vaiko pinigus, už kuriuos galėtų samdyti auklę.“

[Tekstas netaisytas].

Vienišos mama su negalia

Iš 47 atsakiusių į anketos klausimus, 18 (38 proc.) yra vienišos. Pusė iš jų nedirba. 10 (55 proc.) turi aukštąjį, likusios 8 – pagrindinį (2), vidurinį (3) ir profesinį (3) išsilavinimą. Tarp dirbančiųjų, turinčių aukštąjį ir jo neturinčių moterų santykis pasiskirstė per pusę: 4 – turi aukštąjį išsilavinimą, 4 – jo neturi. Tarp nedirbančiųjų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, buvo dauguma – 6 iš 9. 3 turėjo pagrindinį arba vidurinį išsilavinimą.

Iš 72 vaikų, kurių susilaukė apklausoje dalyvavusios moterys, 12 (16,6 proc.) vaikų turi negalią. Vaikus su negalia turi: 1 vaiką – 1 judėjimo negalią turinti mama, 3 vaikus – 3 mamos su regos negalia, 3 vaikus – 2 mamos, turinčios autizmo spektro sutrikimą, 4 vaikus – 3 mamos turinčios daugiau nei vieną negalią (sutrikimą) ir 1 vaiką – mama, turinti negalia dėl lėtinės ligos.

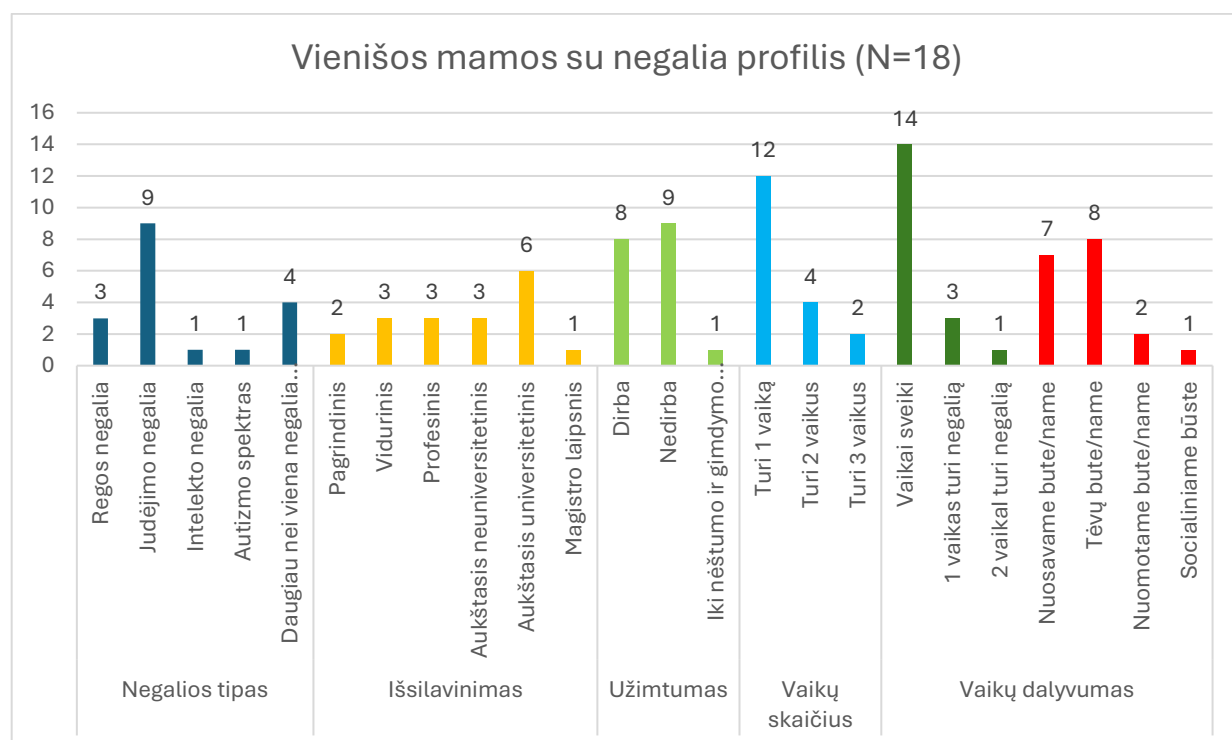
Iš 26 vienišų mamų auginamų vaikų negalią turi 5 (19 proc.).

7 (39 proc.) iš 18 vienišų mamų gyvena nuosavame būste, 8 (44) – tėvų būste, 2 – nuomojamame, 1 – socialiniame būste.

Iš 18 vienišų mamų 9 (45 proc. iš visų judėjimo negalią turinčių mamų) turi judėjimo negalią (iš viso apklausoje dalyvavo 20 judėjimo negalią turinčių mamų), 4 (57 proc.) – daugiau nei vieną negalią turinčių (iš viso dalyvavo – 7), 3 (60 proc.) – regos (iš viso dalyvavo 5), ir po 1 intelekto (iš viso dalyvavo 1) ir 1 autizmo (iš viso dalyvavo 3) negalias turinčiųjų.

Tarp vienišų mamų nė viena neturėjo negalios dėl lėtinės ligos.

5 vienišų moterų vaikai patys turėjo negalias.

Su vyru arba partneriu gyvenančios mamos

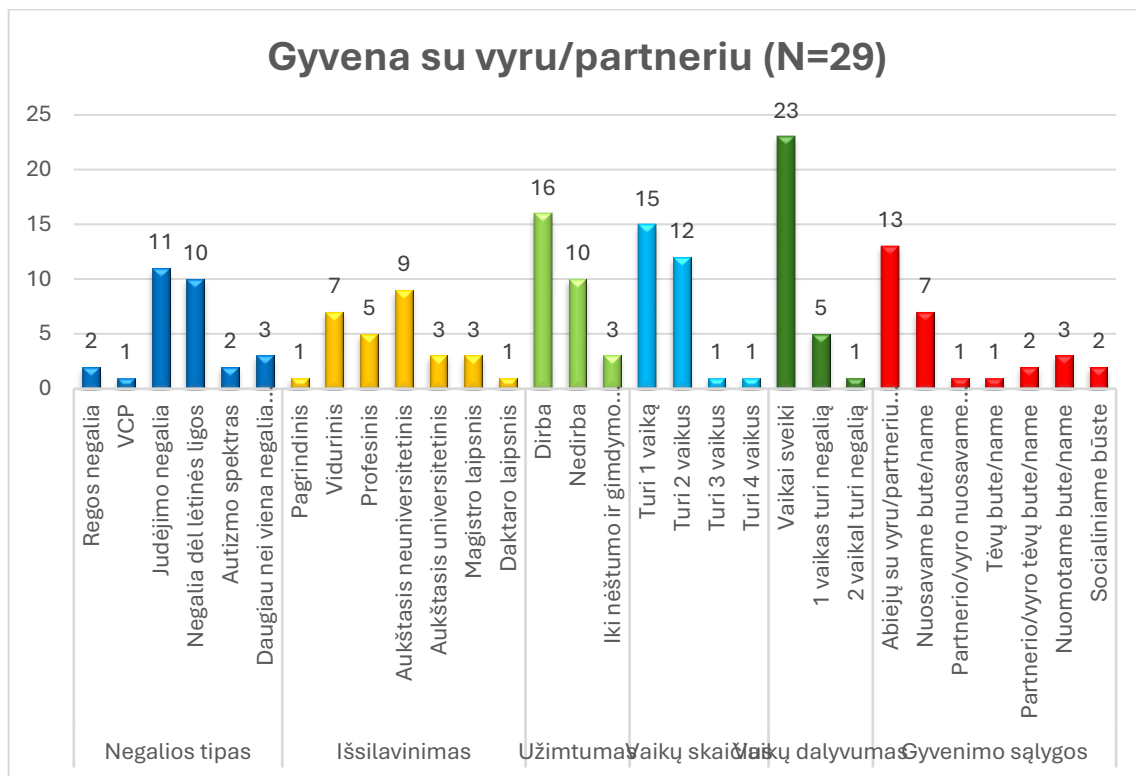
Iš 47 apklausoje dalyvavusių respondenčių 29 (62 proc.) gyvena su vyru arba partneriu. Iš jų 10 (100 proc. iš visų dalyvavusiųjų (10) turi negalią dėl lėtinės ligos, 11 (55 proc. iš visų dalyvavusiųjų (20) – judėjimo, 2 (40 proc. iš viso 5 dalyvavusiųjų) – regos, 3 (43 proc. iš 7 daugiau nei vieną negalią turinčių dalyvavusiųjų). Kitos 3 turėjo – 1 cerebrinį paralyžį ir 2 – autizmo spektro sutrikimą.

16 (55 proc.) iš 29 mamų turi aukštąjį išsilavinimą, kitos 13 (45 proc.) – vidurinį (7), profesinį (5) ir pagrindinį (1) išsilavinimą.

Dirba 19 (65 proc.), nedirba – 10 (35 proc.) su partneriu ar vyrų gyvenančių mamų.

Iš 46 mamų, gyvenančių kartu su vyru ar partnerių auginamų vaikų 7 (15 proc.) turi negalią.

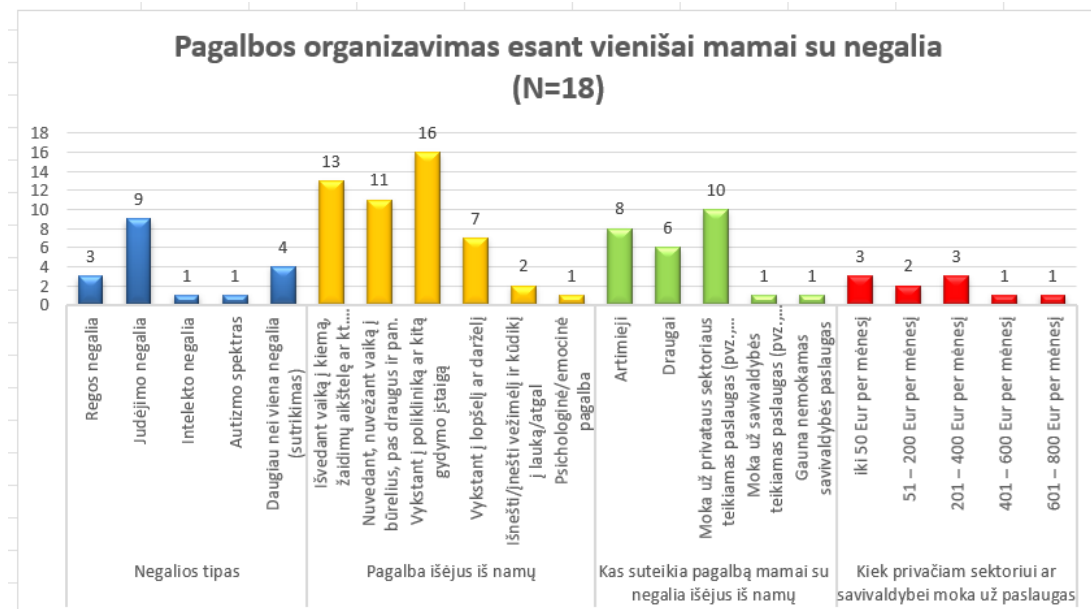
13 (45 proc.) iš 29 su vyru ar partneriu gyvenančių moterų gyvena bendrame su vyru ar partneriu būste, 7 (24 proc.) – nuosavame, po 1 (3.4 proc.) – savo tėvų ir partnerio, 2 (6.9 proc.) partnerių tėvų, 3 (10 proc.)- nuomojamame ir 2 (6.9 proc.) – socialiniame būste.

Vieniųjų mamų su negalia paslaugų poreikis

Iš visų 18 apklausoje dalyvavusių vieniųjų negalią turinčių mamų 13 (72 proc.) reikėjo pagalbos maudant vaiką, 6 (33 proc.) – vystant vaiką, 8 (44 proc.) – perkeltant vaiką (pvz., iš lovytės ant vystymo stalo ir pan.), 4 (22 proc.) – žindant vaiką, 6 (33 proc.) – maitinant vaiką, 9 (50 proc.) – gaminant maistą vaikui, 9 (50 proc.) – rengiant vaiką, 8 (44 proc.) – perkant maistą, 8 (44 proc.) – tvarkant namus, 9 (50 proc.) – užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.), 5 (28 proc.) – ugdant vaiką (mokant raidžių, skaičių, skaityti, skaičiuoti ir pan.). 3 vienišoms mamoms su negalia reikėjo visų absoliučiai išvardytų 11 paslaugų namuose, dar vienai reikėjo 10 paslaugų.

Pagalba vienišai mamai su negalia

Pagalbos iš vienišų mamų reikėjo turinčioms judėjimo – 9, regos negalią – 3, daugiau vieną negalią ar sutrikimą turinčioms – 4, intelekto – 1, autizmo spektro sutrikimą turinčiai – 1 mamai.

Dažniausiai šioms moterims išėjus iš namų buvo reikalinga pagalba, vykstant į polikliniką ar kitą gydymo įstaigą – 16 (iš 18), išvedant vaiką į kiemą, žaidimų aikštelę ar pan. – 13, nuvedant, nuvežant vaiką į būrelius, pas draugus ar pan. – 11, vykstant į darželį ar lopšelį – 7, išnešant ar išvežant vaiko vežimėlį ir jį patį į lauką ir atgal – 2, psichologo pagalbos reikėjo – 1. Už šias paslaugas moterys dažniausiai mokėdavo (mokėjo 10), kitoms pagalbą teikė artimieji (8), draugai (6), 1 gavo mokamas, o 1 – nemokamas savivaldybės paslaugas.

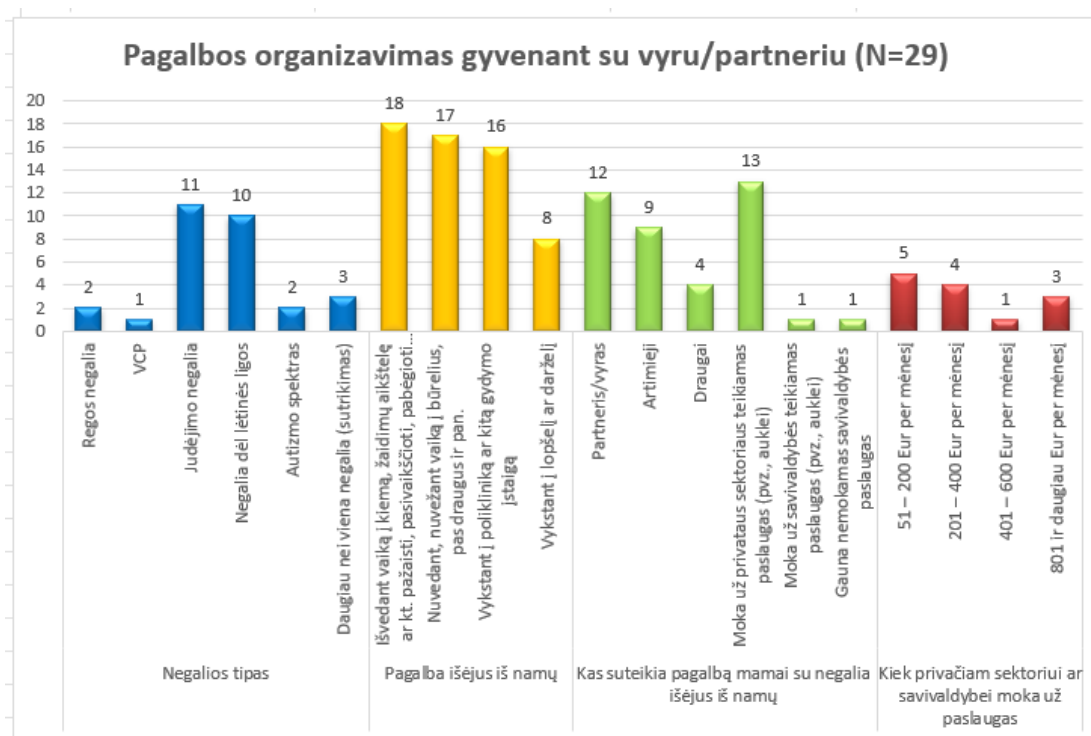
Už šias paslaugas 3 mamos mokėjo iki 50 Eur, 2 – tarp 51-200 Eur, 3 – tarp 201-400, ir po 1 mokėjo tarp 401-600 bei tarp 601-800 Eur per mėnesį.

Pagalba su vyru ar partneriu gyvenančiai mamai su negalia

Pagalbos iš mamų su negalia, gyvenančių su vyru ar partneriu, reikėjo 11 judėjimo, 10 – negalią dėl lėtinės ligos turinčių, 3 – daugiau vieną negalią ar sutrikimą turinčioms, 2 – autizmo spektrą turinčioms, 2 – regos ir 1 – cerebrinį paralyžių turinčiai mamai.

Dažniausiai šioms moterims išėjus iš namų buvo reikalinga pagalba, išvedant vaiką į kiemą, žaidimų aikštelę ar pan. – 18 (iš 29), nuvedant, nuvežant vaiką į būrelius, pas draugus ar pan. – 17, vykstant į polikliniką ar kitą gydymo įstaigą – 16, vykstant į lopšelį ar darželį – 8.

Už šias paslaugas moterys dažniausiai mokėdavo (mokėjo 13), kitoms pagalbą teikė vyras ar partneris (12), artimieji (9), draugai (4), 1 gavo mokamas, o 1 – nemokamas savivaldybės paslaugas.

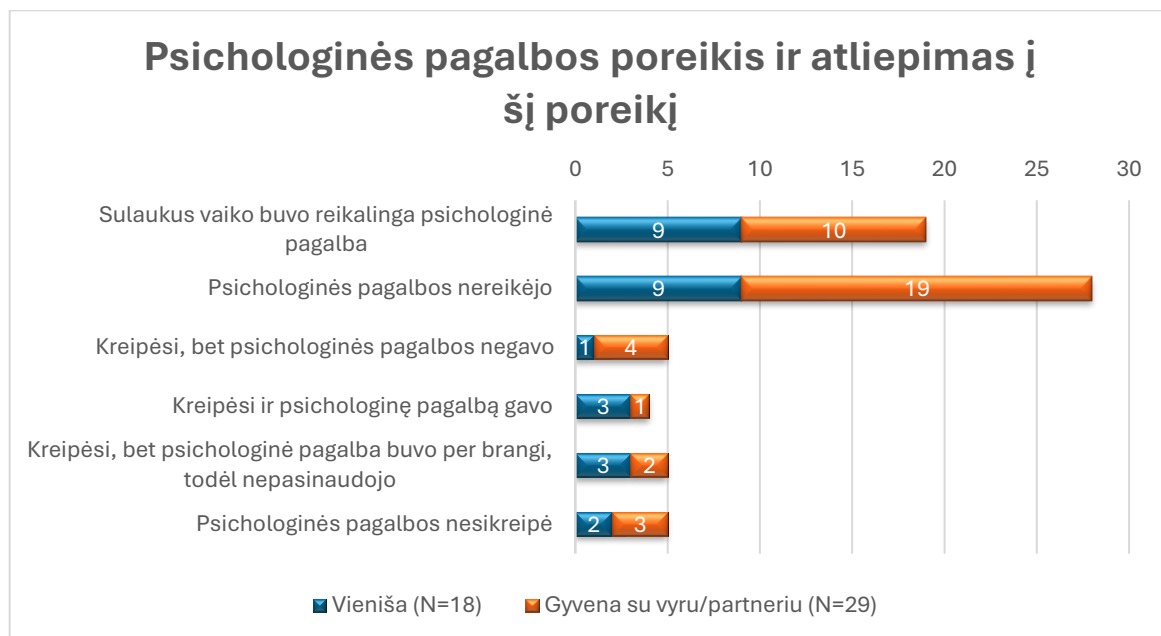

Už šias paslaugas 5 mamos mokėjo tarp 51-200 Eur, 4 – tarp 201-400, 3 – 801 Eur ir daugiau, ir 1 mokėjo tarp 401-600 Eur per mėnesį.

Psichologinės pagalbos poreikis

Psichologinė pagalba po gimdymo buvo reikalinga 19 mamų su negalia. Pusei vienišų mamų (9 iš 18) ir maždaug trečdaliui mamų (10 iš 29), gyvenančių su vyru arba partneriu.

Kreipėsi, bet psichologinės pagalbos nesulaukė 5 mamos. Viena vieniša ir 4 gyvenančios su vyru ar partneriu.

Kreipėsi ir psichologinę pagalbą gavo 4 mamos. 3 iš jų vienišos ir viena gyvenanti su vyru arba partneriu.

Psichologinė pagalba buvo per brangi, todėl ja nepasinaudojo 5 mamos su negalia. 3 iš jų vienišos ir 2 gyvenančios su vyru ar partneriu.

Dar 5 moterys pagalbos iš viso nesikreipė (2 vienišos ir 3 gyvenančios su vyru ar partneriu).

Išvados

Didžiajai daugumai mamų su negalia, auginančių nepilnamečius vaikus, reikalinga pagalba juos prižiūrint. Šiuo požiūriu geriausiai buvo galima ištirti mamų, turinčių judėjimo negalią ir sergančiųjų lėtinėmis ligomis. Tyrimas parodė, kad visoms moterims su judėjimo negalia tokia pagalba reikalinga, o tarp lėtinėmis ligomis sergančiųjų (pagal tai, kam buvo platinamos anketos, galima teigti, kad tai galėjo būti moterys, sergančios cukriniu diabetu) buvo ir tokių, kurioms nereikėjo jokios pagalbos.

Daugiausiai pagalbos respondentėms reikėjo maudant ir prausiant vaiką (60 proc.), tvarkant namus (51 proc.), užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.) (47 proc.), pakeliant vaiką (45 proc.), jį rengiant (45 proc.), perkant maistą vaikui ir jį gaminant (43 proc.).

Dar daugiau pagalbos prižiūrint vaiką mamoms su negalia reikėjo išėjus iš namų – vykstant į gydymo įstaigas – 32 (68 proc.), išvedant vaiką į kiemą, vaikų žaidimų aikštelę ar pan. – 31 (66 proc.), nuvedant, nuvežant vaiką į būrelius, pas draugus ir pan. – 28 (60 proc.).

Apklausa parodė, kad regos negalią turinčioms mamoms (tokių buvo 5) taip pat buvo reikalinga visokeriopa pagalba.

Galima daryti išvadą, kad savivaldybės arba neteikia tokios pagalbos, arba moterys su negalia apie ją nežino, nes iš visų 47 apklaustųjų tik 4 moterys gavo mokamas arba nemokamas savivaldybės paslaugas (po dvi), tačiau neaišku, kokias konkrečiai.

Rekomendacijos, kokių paslaugų reikėtų mamoms su negalia, auginančioms nepilnamečius vaikus

Tyrimas parodė, kad daugumai mamų, turinčių negalią ir auginančių nepilnamečius vaikus, reikalinga pagalba prižiūrint vaiką. Tačiau Socialinių paslaugų kataloge⁵ nėra paslaugos, kuri būtų skirta mamos ar abiejų tėvų su negalia padėti prižiūrėti vaikus iki jie taps savarankiškesni, kol su jais bus galima susikalbėti. Yra viena paslauga, kurioje nurodyta: „Vaikų priežiūros paslauga, teikiama tėvams (jėviams, globėjams), kuriems tuo pačiu metu teikiamos kitos kompleksinės paslaugos šeimai. Šios paslaugos teikimo trukmė – ne ilgiau kaip 4 val. per dieną“. Tačiau, jei mamos ar tėvams su negalia nereikia nė vienos iš kompleksinių paslaugų, tokių kaip: Individualių ir (ar) grupinių konsultacijų organizavimas ir teikimas asmenims, patiriantiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje; Individualių ir (ar) grupinių konsultacijų organizavimas ir teikimas asmenims, patiriantiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje; Savitarpio pagalbos grupių organizavimas ir jų užsiėmimų vedimas asmenims, patyrusiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje ir pan., kai tėvams gaunant kokią nors iš aukščiau paminėtų paslaugų, jų vaikas/-ai tuo metu gali būti prižiūrimi, jiems ši paslauga nepriklauso.

Teoriškai savivaldybės gali teikti ir Socialiniame kataloge neišvardytas paslaugas, tačiau praktiškai taip būna labai retai. Savivaldybių paslaugas, padedančias prižiūrėti vaikus, gavo tik 4 iš 47 (8,5 proc.) mamų su negalia. Pilna pagalba prižiūrint vaiką buvo teikiama tik vienai mamai su negalia. Tai tyrimo įvade aprašyta istorija, kai iš mamos dėl negalios buvo atimtas pirmas vaikas, ir teismui pripažinus, kad tai buvo neteisėta, šeima susilaukus antro vaiko, iki jam sukako dveji metai, tėvams buvo skirta atvejo vadyba ir teikiamos įvairios paslaugos, reikalingos prižiūrint mažą vaiką.

Jungtinių Tautų Žmonių su negalia teisių Konvencija⁶ ir jos Fakultatyvus protokolai (toliau – Konvencija) teigia, kad šeima yra prigimtinis ir pagrindinis visuomenės vienetas ir ji turi teisę, kad ją gintų visuomenė ir valstybė, ir kad „neįgaliesiems ir jų šeimos nariams turėtų būti užtikrinta būtina apsauga ir parama, kad šeimos galėtų prisidėti prie visapusiško ir lygiateisio neįgaliųjų naudojimosi teisėmis“, taip pat Valstybės, šios Konvencijos Šalys, imasi veiksmingų ir atitinkamų priemonių, kad pašalintų neįgaliųjų diskriminavimą visais klausimais, susijusiais su santuoka, šeima, tėvyste (motinyste) ir asmeniniais santykiais, lygiai su kitais asmenimis, siekdamas užtikrinti, kad:

a) būtų pripažinta visų neįgaliųjų, kurie yra sukačę santuokinį amžių, teisė susituokti ir sukurti šeimą esant laisvam ir visiškam asmenų, kurie ketina susituokti, sutikimui;

b) būtų pripažintos neįgaliųjų teisės laisvai ir atsakingai priimti sprendimus dėl savo vaikų skaičiaus ir jų gimimo laikotarpių, taip pat teisė gauti informaciją pagal amžių, teisė į švietimą reprodukcijos ir šeimos planavimo klausimais ir **būtų suteiktos priemonės**, kurios leistų jiems pasinaudoti šiomis teisėmis.

Taip pat Valstybės, šios Konvencijos Šalys, teikia atitinkamą pagalbą neįgaliesiems, kai jie vykdo su vaikų auklėjimu susijusius įsipareigojimus bei užtikrina, kad vaikas nebūtų atskirtas nuo savo tėvų prieš jų valią, išskyrus atvejus, kai kompetentingos institucijos, kurių sprendimus gali peržiūrėti teismas, pagal galiojančius įstatymus ir procedūras nusprendžia, kad toks atskyrimas yra

⁵ Socialinių paslaugų katalogas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274453/asr>

⁶ Jungtinių Tautų Žmonių su negalia teisių Konvencija ir jos Fakultatyvus protokolai, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335882>

būtiną dėl vaiko interesų. **Vaikas jokia būdu negali būti atskirtas nuo tėvų dėl savo neįgalumo arba dėl vieno ar abiejų tėvų neįgalumo.**

Neužtikrintos socialinės paslaugos kerta JT Žmonių su negalia teisių Konvencijos nuostatomis, kurios įpareigoja valstybę suteikti pagalbą neįgaliosioms mamoms, kad jos galėtų visavertiškai naudotis savo teisėmis ir pareigomis auginant vaikus.

Valstybė privalo suteikti priemones, kurios leistų neįgaliosioms mamoms priimti sprendimus dėl savo vaikų skaičiaus, jų gimimo laikotarpių ir gauti atitinkamą informaciją apie šeimos planavimą.

Rekomendacijos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

- Įtraukti mamų su negalia poreikius į nacionalines socialinės politikos strategijas.
- Peržiūrėti esamus teisės aktus ir socialinių paslaugų reglamentavimą, siekiant pašalinti kliūtis, trukdančias mamoms su negalia gauti reikiamą pagalbą.
- Užtikrinti aktyvų mamų su negalia įsitraukimą į sprendimų priėmimą ir politikos formavimą, suteikiant joms galimybę išsakyti savo poreikius ir siūlymus.
- Sukurti informacinę platformą apie teikiamas paslaugas, kurioje būtų aiškiai pateikiama, kur ir kokią pagalbą gali gauti mamos su negalia.

Rekomendacijos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai bei savivaldybėms

- Finansavimo mechanizmus pritaikyti taip, kad paslaugos būtų lengvai prieinamos ir ilgalaikės, o ne tik laikinos iniciatyvos pagrindu.
- Skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą tarp sveikatos, socialinių paslaugų ir švietimo sistemų specialistų.
- Užtikrinti, kad sveikatos priežiūros įstaigų, socialinių paslaugų centrų ir vaikų priežiūros įstaigų infrastruktūra būtų visiškai pritaikyta mamoms su negalia.
- Kurti prieinamas žaidimų aikštes ir viešąsias erdves, kurių infrastruktūra būtų pritaikyta tėvams su negalia.

Rekomendacijos savivaldybėms

- Savivaldybėse įtvirtinti specializuotas socialines paslaugas mamoms su negalia, kurios atlieptų jų individualius poreikius (judėjimo, regos, klausos ar kitas negalias turinčioms mamoms).
- Plėsti individualios pagalbos namuose paslaugas, įskaitant asistentų/individualios pagalbos specialistų pagalbą kasdienėse veiklose, susijusiose su kūdikio priežiūra.
- Skatinti nevyriausybinį organizacijų ir bendruomeninių iniciatyvų įtraukimą, siekiant užtikrinti lankstesnę paslaugų teikimą.
- Organizuoti socialinių darbuotojų, sveikatos priežiūros specialistų ir kitų paslaugas teikiančių asmenų mokymus, siekiant geriau suprasti mamų su negalia poreikius.
- Plėtoti specialistų tinklą, kuris teiktų konsultacijas ir pagalbą mamoms su negalia.

- Plėsti paslaugų mobilumą, pavyzdžiui, numatant galimybę gauti konsultacijas ir paslaugas nuotoliniu būdu arba specialiai pritaikytu transportu.

Siekiant užtikrinti lygiavertes galimybes mamoms su negalia, būtina sistemingai gerinti socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę. Tik nuosekliai plečiant ir pritaikant pagalbos mechanizmus galima sudaryti tinkamas sąlygas mamoms su negalia auginti vaikus oriai ir savarankiškai.

Tyrimas dėl mamų su negalia auginančių nepilnamečių vaikus, socialinių paslaugų poreikio

Klausimynas

Lietuvos žmonių su negalia sąjunga (LŽNS) atlieka tyrimą apie mamas su negalia. Norime sužinoti, ar šioms mamos reikia kokių nors socialinių paslaugų, kurios padėtų prižiūrėti ikimokyklinio amžiaus vaikus, ar ne. Ir, jeigu reikia, tai kokių?

Šis tyrimas yra visiškai anoniminis, Jūsų vardo ar pavardės nežinos niekas, įskaitant ir tyrėjus. Šio tyrimo metu gauti duomenys bus apibendrinti, savivaldybėms ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai bus parengtos rekomendacijos, kokių paslaugų reiktų mamoms su negalia, auginančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus.

Taigi, jei turite negalią ir vaiką ar vaikus, labai prašome atsakyti į klausimus.

Jei Jums kyla kokių nors klausimų, prašome susisiekti su LŽNS projektų koordinatorė Ugnė Šakūniene, tel. +370 684 48979, el. pastas ugne.sakuniene@gmail.com.

Tyrimą remia Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra.

Iš anksto dėkojame už atsakymus!

Respondentų informacija:

Lytis

Amžius

Gyvenamoji vieta

1. Kokia Jūsų negalia?

Regos negalia

Klausos negalia

Judėjimo negalia

Negalia dėl lėtinės ligos

Apsunkintas kalbėjimas

Psichikos sveikatos sutrikimas arba psichosocialinė negalia

Intelektinė negalia

Autizmo spektras

Daugiau nei viena negalia (sutrikimas)

Kita (įrašykite)

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Pradinis

Pagrindinis

Vidurinis

Profesinis

Aukštasis neuniversitetinis

Aukštasis universitetinis

Magistro laipsnis

Daktaro laipsnis

3. Ar Jūs dirbate?

Taip

Ne

Iki nėštumo ir gimdymo atostogų dirbau, o dabar esu išėjusi vaiko priežiūros atostogų

4. Amžius, kuomet susilaukėte pirmo vaiko? (įrašykite skaičių)

5. Kiek vaikų turite? (įrašykite skaičių)

6. Ar Jūsų vaikas / vaikai turi negalią?

Ne

Taip, 1 iš vaikų turi negalią

Taip, 2 vaikai turi negalią

Taip, 3 ar daugiau vaikų turi negalią

7. Su kuo Jūs gyvenate? (neskaitant vaiko / vaikų)

Viena

Viena su kitais šeimos nariais (tėvais ar vienu iš tėvų, seneliais ar kt.)

Su partneriu ar vyru be negalios

Su partneriu ar vyru, turinčiu negalią

Su partneriu ar vyru be negalios ir kitais šeimos nariais

Su partneriu / vyru, turinčiu negalią, ir kitais šeimos nariais

8. Kur gyvenate?

Jūsų abiejų su vyru ar partneriu bute arba name

Jūsų nuosavame bute ar name

Partnerio ar vyro nuosavame bute ar name

Savo tėvų bute ar name

Partnerio ar vyro tėvų bute ar name

Nuomotame bute ar name

Institucijoje (globos įstaigoje / krizių centre ar kt.)

Kita (parašykite) _____

9. Ar, gimus vaikui, Jums namuose yra ar buvo reikalinga ši pagalba:
(pasirinkite visus tinkamus atsakymus):

Maudant ar prausiant vaiką

Vystant vaiką

Pakeliant vaiką (pvz., iš lovytės ant vystymo stalo ir pan.)

Žindant vaiką

Maitinant vaiką

Gaminant maistą vaikui

Rengiant vaiką

Perkant maistą

Tvarkant namus

Užimant vaiką (žaidžiant žaidimus namie, prižiūrint, kai jis šliaužioja, mokosi vaikščioti, vaikščioja, laipioja ir pan.)

Ugdant vaiką (mokant raidžių, skaičių, skaityti, skaičiuoti ir pan.)

Bendraujant su vaiku (pvz., jei yra klausos negalia, o vaikas girdi, arba yra apsunkintas kalbėjimas)

Kita (pakomentuokite) _____

10. Ar, gimus vaikui, iki jis sulauks mokyklinio amžiaus Jums suteikiama 9 klausime išvardinta pagalba? (Pagalbą gali teikti artimieji, savivaldybė, samdoma auklė ar kt.)

Taip

Ne

Kita _____ --

11. Jeigu atsakymas į ankstesnį klausimą yra „taip“, kas suteikė šią reikalingą pagalbą namuose?

Partneris ar vyras

Artimieji

Draugai

Moku ar mokėjau už privataus sektoriaus teikiamas paslaugas (pvz., auklei)

Moku ar mokėjau už savivaldybės teikiamas paslaugas

Gaunu ar gavau nemokamas savivaldybės paslaugas

Kita (įrašykite)

12. Kokios pagalbos išėjus su vaiku iš namų (į kiemą, vaikų žaidimų aikštelę, skverą, parką ar kt.) Jums reikia? (pasirinkite visus tinkamus atsakymus)

Išvedant vaiką į kiemą, žaidimų aikštelę ar kt. pažaisti, pasivaikščioti, pabėgioti ir pan.

Nuvedant, nuvežant vaiką į būrelius, pas draugus ir pan.

Vykstant į polikliniką ar kitą gydymo įstaigą

Vykstant į lopšelį ar darželį

Kita (parašykite) _____

13. Ar Jums yra suteikiama 12 klausime išvardinta pagalba?

Taip

Ne

Iš dalies (pakomentuokite) _____

14. Jeigu atsakymas į ankstesnį klausimą yra „taip“, kas Jums suteikia 12 klausime išvardintą pagalbą?

Partneris ar vyras

Artimieji

Draugai

Moku už privataus sektoriaus teikiamas paslaugas (pvz., auklei)

Moku už savivaldybės teikiamas paslaugas

Gaunu nemokamas savivaldybės paslaugas

Kita (pakomentuokite) _____

15. Jei naudojotės ar naudojatės mokamomis paslaugomis mokamos, kiek už jas mokate ar mokėjote per mėnesį? (tai gali būti savivaldybės, auklės, pažįstamų, kaimynų ar kitų asmenų pagalba, už kurią Jūs sumokate)

iki 50 Eur per mėnesį

51 – 200 Eur per mėnesį

201 – 400 Eur per mėnesį

401 – 600 Eur per mėnesį

601 – 800 Eur per mėnesį

801 ir daugiau Eur per mėnesį

16. Ar sulaukus vaiko / vaikų Jums buvo reikalinga psichologinė pagalba?

Taip

Ne

Nesu tikra

17. Jei atsakėte „taip“, ar kur nors kreipėtės psichologinės pagalbos?

Taip, ir ją gavau

Taip, bet jos negavau

Taip, bet ji man buvo per brangi, todėl nepasinaudojau

Ne, nesikreipiau

18. Atviras klausimas

Kokių, Jūsų nuomone, reikėtų paslaugų ar pagalbos, kad mamoms su negalia būtų lengviau auginti ir prižiūrėti vaiką / vaikus?